

Venäjän budjettikehikko vuosille 2026–2028 lupaa veronkorotuksia ja alijäämiä

8.10.2025 – Venäjän talous

KIRJOITTAJA

Heli Simola

Vanhempi ekonomisti

Venäjän hallituksen hyväksymä^[1] uusi alustava budjettikehikko viittaa aiempaa tiukempaan finanssipolitiikkaan. Valtiontalouden tilanne on vaikeutunut alijäämäisten sotavuosien myötä. Koko taloutta valjastetaan entistä enemmän sotamenojen rahoittamiseen. Tänä vuonna toteutetun yritysten voittoveron korotuksen jälkeen ensi vuonna on vuorossa arvonlisäveron korotus, joka vaikuttaa myös tavallisiin kansalaisiin.

Toisaalta budjettikehikko saattaa heijastaa odotuksia siitä, että Venäjä saisi runnottua läpi sodalle asettamansa tavoitteet lähitulevaisuudessa. Silloin puolustusmenoja ei enää tarvitsisi lisätä aiempaan malliin. Samantapainen budjettikehikko laadittiin myös syksyllä 2022, mutta lopulta finanssipolitiikkaa jouduttiin löysentämään jyrkästi. Puolustusmenot pysyvät joka tapauksessa uudessa budjettikehikossa korkealla tasolla koko budjettikehikon kattaman ajan. Venäjän sotavoimien varastoja aiotaan täydentää sodan loputtuakin.

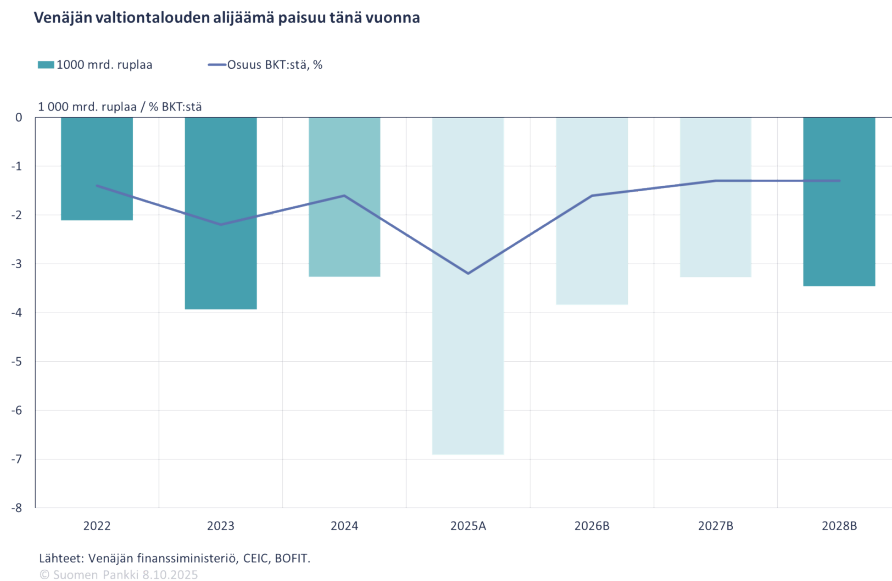
Tämän vuoden alijäämä paisuu suunniteltua suuremmaksi

Tämän vuoden valtiontalouden^[2] tuloarviota on laskettu selvästi aiemmista laskelmista. Menot arvioidaan puolestaan selvästi suuremmiksi. Menot ovat kuitenkin jo alkuvuonna kasvaneet niin nopeasti (tammi-heinäkuussa 20 % vuotta aiemmasta), että nykyisen menoarvion toteutuessa budjettimenojen vuosikasvu jäisi loppuvuonna nolnaan. Tämä lisäisi riskejä talouden painumisesta taantumaan. Valtiontalouden alijäämäarvio on myös noussut huomattavasti. Tämän vuoden alijäämäksi odotetaan nyt 6 900 mrd. ruplaa, mikä on lähes kaksinkertainen viime vuoteen verrattuna. Alun perin alijäämän suunniteltiin jäävän 1 700 mrd. ruplaan. BKT:hen suhteutettuna tälle vuodelle budjetoitu alijäämä (3,2 %) on suurin koko hyökkäyssodan aikana.

1. Venäjällä budjetti vaatii hallituksen, duuman ja presidentin hyväksynnän ennen kuin se vahvistetaan.

2. Valtiontaloudella viitataan tässä konsolidoituun budjettiin, joka kattaa federaation ja alueiden budjetit sekä valtion rahastot.

Kuvio 1.

Vuoden 2026 budjettitulojen kasvu nojaa arvonlisäveron korotukseen

Valtiontalouden tulojen odotetaan lisääntyvän 9 % vuonna 2026. Budjettitulojen jakaumasta on saatavilla tarkempia tietoja ainoastaan federaatiobudjetin osalta. Öljy- ja kaasutulojen ennakoidaan kasvavan 3 % ja muiden tulojen 10 %. Brent-öljyn hinnan odotetaan pysyvän tämän vuoden tasolla 70 dollarissa tynnyriltä eli hieman korkeammalla kuin futuurimarkkinat ennakoivat. Venäläisen öljyn keskimääräiseksi vientihinnaksi odotetaan ensi vuodelle 59 dollaria tynnyriltä, joka on dollarin korkeampi kuin tänä vuonna eli venäläisen öljyn alennuksen arvioidaan kaventuva hieman 12 dollarista 11 dollariin tynnyriltä. Öljy- ja kaasutulojen osuus federaatiobudjetin tuloista supistuu edelleen hieman ja on 22 % vuonna 2026.

Muiden tulojen kasvu on käytännössä täysin peräisin arvonlisäveron (ALV) korotuksesta. ALV-tulojen kasvun ennakoidaan yltävän 20 prosenttiin, koska arvonlisäveroa aiotaan korottaa 22 prosenttiin ensi vuoden alussa. Viimeksi vastaava 2 prosenttiyksikön korotus tehtiin vuoden 2019 alussa ja vuoden 2019 aikana ALV-tulot kasvoivat 19 %. Tuloverotuksesta (yritysten voittovero ja yksityishenkilöiden tulovero) saatavien tulojen odotetaan kasvavan ensi vuonna 7 % lähinnä yksityishenkilöiden korkotuloista kerättyjen verotulojen lisääntyessä. Yritysten voittoveroista saatavat tulot eivät kasva, koska yritysten voitot ovat heikentyneet ja tänä vuonna voittoveroista kerätyt tulot kasvoivat jyrkästi veronkorotuksen seurauksena (yritysten voittoveroa nostettiin tämän vuoden alussa 20 prosentista 25 prosenttiin). Odotetun kasvun vaikutus koko tuloihin on kuitenkin pieni. Budjettiin saatavien osinkotulojen odotetaan supistuvan ensi vuonna huomattavasti.

Vuoden 2026 budjetissa puolustusmenoja aiotaan supistaa

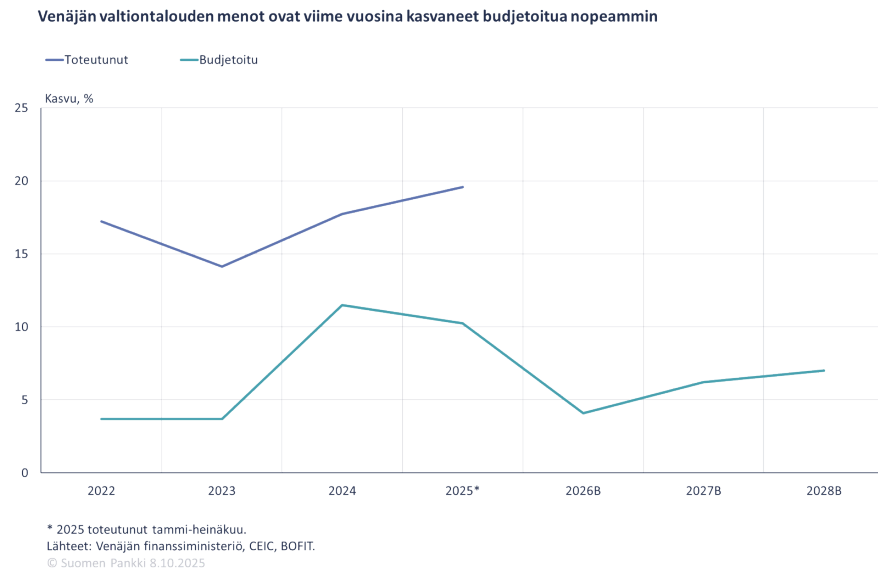
Konsolidoidun budjetin menojen kaavaillaan kasvavan ensi vuonna vain 4 % ja federaatiobudjetin 3 %. Taustaoletusten mukaan inflaation arvioidaan hidastuvan 4 prosenttiin vasta ensi vuoden lopussa, joten reaalisesti valtion menot supistuisivat hieman ensi vuonna. Kokonaismenojen leikkaaminen voi kuitenkin olla vaikeaa etenkin nykytilanteessa talouskasvun heikentyessä. Edellisen kerran samantyyppinen budjetti esiteltiin syksyllä 2022 vuodelle 2023. Silloinkin budjetoitiin konsolidoitujen menojen kasvuksi 4 %, mutta lopulta kasvua kertyi 12 %.

Budjettikehikossa julkaistaan myös budjetoitujen menojen jakauma menoluokittain (ei toteutuneita menoja). Kehikon mukaan puolustusmenoja aiotaan ensi vuonna leikata 5 %, jolloin ne olisivat noin 13 000 mrd. ruplaa (160 mrd. dollaria nykykurssilla). Toisaalta kansallisen turvallisuuden menoja aiotaan lisätä lähes vastaavalla summalla. Puolustukseen ja kansalliseen turvallisuuteen käytettyjen menojen osuus valtiontalouden kokonaismenoista olisi edelleen noin 20 % ja BKT:stä noin 7 %^[3] Tämä muistuttaa myös syksyllä 2022 seuraavalle vuodelle laadittua budjettia. Käytännössä puolustusmenoja kuitenkin lisättiin jyrkästi vuonna 2023. Uusi budjetti viittaa siihen, että sodan ennakoitaan tai ainakin toivotaan päättyvän lähiaikoina. Silloin puolustusmenoja ei tarvitsisi kasvattaa, mutta kansallisen turvallisuuden menojen ehkä arvioitaisiin vaativan lisäyksiä vallattujen alueiden hallussa pitämiseksi. Jos odotukset eivät toteudu, puolustusmenot voivat nousta selvästi budjetoitua suuremmiksi.

Muista suurista menoluokista etenkin kansantalouteen suunnattavien menojen (sisältää esim. infrastruktuuri-investoinnit) on määrä kasvaa ensi vuonna 13 %. Sosiaalipolitiikkaan ja terveydenhuoltoon osoitettuja menoja lisätään 7 %. Pienemmistä menoluokista suurin hyötyjä on kulttuuri, siihen aiotaan suunnata 20 % enemmän rahaa. Uusissa kansallisissa tavoitteissa on mukana mm. isänmaallisuuskasvatukseen ja perinteisten kulttuuriarvojen tukemiseen liittyviä kehitysohjelmia.

3. Kokonaisuudessaan sotaan liittyvien menojen osuus valtiontalouden menoista voi olla vielä suurempi, sillä sotaan kytkeytyviä menoja sisältyy myös muihin menoluokkiin.

Kuvio 2.

Vuosien 2027–2028 budjettiin liittyy vielä paljon epävarmuutta

Konsolidoidun budjetin tulojen odotetaan kasvavan 7 % vuodessa vuosina 2027–2028 ja menojen 6–7 % vuodessa. Öljy- ja kaasutulojen ennakoidaan kasvavan edelleen vähitellen, samalla kun öljyn hinta nousee. Taustaoletuksissa venäläisen öljyn keskimääräisen vientihinnan odotetaan nousevan 61 dollariin vuonna 2027 ja 65 dollariin vuonna 2028. Brent-öljyn hinnan odotetaan pysyvän ennallaan 70 dollarissa, joten venäläisen öljyn hintaan kohdistuvan alennuksen arvioidaan kaventuva. Menojen osalta puolustusmenoille on budjetoitu jälleen hieman kasvua vuonna 2027 ja menot pysyisivät edelleen lähes samalla tasolla vuonna 2028. Tämä saattaisi viitata varastojen täyttämisen vaatimiin menoihin siinäkin tapauksessa, että varsinaiset sotatoimet loppuisivat.

Valtion velanottoa aiotaan lisätä runsaasti, rahastovarot halutaan säästää

Venäjän budjetti tulee pysymään alijäämäisenä koko kehyksen kattaman kolmivuotiskauden, mutta alijäämän on määrä supistua ensi vuonna huomattavasti. Vuoden 2026 alijäämäksi on budjetoitu 3 800 mrd. ruplaa (1,6 % BKT:stä) ja alijäämän on määrä supistua seuraavina vuosina hieman (vuosien 2027–2028 alijäämä 1,3 % BKT:stä). Alijäämä aiotaan kattaa kokonaan valtion velanottoa lisäämällä. Uutta velkaa kertyisi tänä vuonna 9 500 mrd. ruplaa ja vuosina 2026–2028 yhteensä 15 000 mrd. ruplaa.

Vuoden 2028 lopussa julkisen velan määrä olisi suhteessa BKT:hen viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2023 lopussa. Velkaa olisi kuitenkin edelleen suhteellisen vähän, 20 % BKT:stä. Valtion velanhoidomenoiksi on budjettikehikossa

arvioitu noin 4 000 mrd. ruplaa vuodessa vuosina 2026–2028. Vaikka velkasumma kasvaa reippaasti, korkomenot eivät lisäänny samaa vauhtia, koska korkojen ennakoidaan laskevan rahapolitiikan keventyessä. Jos korot eivät laske odotetusti, voivat korkomenot muodostua budjetoitua suuremmiksi.

Kansallisen hyvinvoinnin rahastoon kerrytetyt öljytulot halutaan säästää mahdollisten yllättävien häiriöiden varalle. Finanssiministeriön mukaan Kansallisen hyvinvoinnin rahastossa oli syyskuun lopussa likvidejä varoja noin 4 200 mrd. ruplan arvosta (2 % BKT:stä).

Avainsanat

Venäjä, valtiontalous, finanssipolitiikka